

Ankara Üniversitesi Açık Ders Notları

FEL 217 Deneycilik ve Uşçuluk

4. HAFTA:

Epistemik Gerileme ve Kuşkuçuluk:

Kuşkuçular ve dogmacılar:

Kuşkuçuların temel savı, her gerekçe için yeni bir gerekçeye ihtiyacı duyulmasıdır. Yani her bir inancın gerekçelendirilmesi bizi yeni bir inancın gerekçelendirilmesiz zorunluluğıyla başbaşa bırakır.

Bu durum gerekçelendirmenin sonsuz geri gidişidir.

Aynı zamanda aynı sonsuz gerileme tanımlar için de söz konusu edilebilir.

İlkece anlamamı bilmediğimiz kelimeler kullanıyoruz. İnançlarımızı, tanımlayamadığımız kelimelerle yapıyoruz. İnanmışımız şeylerin ne olduğunu teorik olarak bilmiyoruz.

Sonsuz geri gidişleri durdurmak:

Deneycilik ve akılcılık bu gerilemeyi farklı yollardan durdururlar.

1. Temel önermelerin dolaysız bilgisi (gerekçe gerektirmeyen aksiyomlar)
2. Temel önermelerle gerekçelendirilen dolaylı, çıkarsamalı bilgi

Aynı zamanda tanımlar için de şu strateji ortaya konulabilir.

1. Dolaysızca anlaşılabilir başlangıç kavramları
2. Bunlara tanımlanmış kelimeler

Sorunumuz kuşkuçuluk olduğundan, geri gidiş nasıl durdurulacaktır?

Bu soru aynı zamanda dolaysız bilginin kaynağının ne olduğu sorusudur.

Duyular (deneyim)   X   Akıl (sezgi)

Duyular söz konusu olduğunda, algı (gözlem) yargılarından bahsederiz.

Akıl söz konusu olduğunda ise, akıl yargılarından bahsederiz.

Deneycilere göre duyulardan geçmeyen hiçbir şey zihinde yer alamaz. Bu durumda başlangıç yargıları deneyim temelinde oluşur.

Bu bağlamda David McKenzie'nin *Perfect Sense* adlı filmini izleyiniz.

Deneyim, duyum ve bilgi elde etme bağlamında tartışınız.

Sonsuz geri gidişin durdurulabileceğine olan inanç ya da iddia, temel olarak dogmatizmi de tanımlamaktadır. Kuşkuçuların karşısında dogmatikler, yani bilginin olanaklı olduğunu savunanlar (hem deneyci hem de akılcılar), bu gerilemenin ilkece sonsuza gitmediğini ortaya koymaya çalışırlar.

Deneyciler bu gerilemeyi durdurmanın yolu olarak deneyi, akılcılar da akılı öne sürerler.

Geri kalan bilgi de bunların üzerine inşa edilir. Kuşkuçuların asıl derdi ise kesin olarak görülebilecek hiçbir bilgiye sahip olmadığımız ve olamayacağımızdır.

“Tüm bu karışıklara rağmen, deneycilik ve akılcılığın çoğu zaman zıt düşünceler olarak algılandıklarını söylemek doğru olacaktır. Daha sonraları göreceğimiz gibi kuşkuçular iki tarafı da desteklememiş ve hem duyumsal hem de zihinsel yaklaşımlara karşı çıkmıştır. Kuşkuçular çoğu kez iki dogmacı gruptan da hemen yandaş bulmuşlardır. Sadece aklın bilgiye kesinlik kazandırdığı düşüncesini yalanlamak için deneyciler, kuşkuçulara

katılmışlardır. Duyumsal deneyimin bilgiye kesinlik kazandırmadaki gücünü inkar etmek içinse akılcılar kuşkucuların yanında yer almıştır. Bu çekişmelerin hepsi de aynen üç taraflı her kavgada olduğu gibi karışıktır.” (Musgrave, s. 35).

Bu pasajı akılcı ve deneyci stratejileri ayrıntılandırarak şekilde yorumlayınız. Descartes ve Locke’un düşüncelerini ortaya koyma biçimi ele alındığında bu stratejilerin önemi daha güçlü bir şekilde ortaya çıkacaktır. Ancak öncelikle kuşkucu konum biraz daha ayrıntılandırılmaya ihtiyaç duymaktadır. Kuşkuculuğun ana strateji ve iddiaları ortaya koyulmalıdır.